

31.1.5

(כל היכא דאיכא למידרש דרשינן) 6b → (משנה ב) 5b

1. וכל פטר חמור תפדה בשה ואם לא תפדה וערפתו וכל בכור אדם בבניד תפדה: שמות יג, יג
2. ופטר חמור תפדה בשה ואם לא תפדה וערפתו כל בכור בניד תפדה ולא יראו פני ריקם: שמות לד, כ
3. אך בכור שור או בכור קשב או בכור עז לא תפדה קדש הם את דמם תזרק על המזבח ואת חלבם תקטיר אשה לריח ניחח לה: במדבר יח, יז
4. כל פטר רחם לכל בשר אשר יקריבו לה' באדם ובבהמה יהיה לו אך פדה תפדה את בכור האדם ואת בכור הבהמה תפדה: במדבר יח, טו
5. כל פטר רחם לי וכל מקנה תזכר פטר שור ושה: שמות לד, יט
6. אך את זה לא תאכלו ממעלי הגרה וממפריסי הפרסה את חמול כי מעלה גרה הוא ופרסה איננו מפריס טמא הוא לכם: ויקרא יא, ד
7. אך את זה לא תאכלו ממעלי הגרה וממפריסי הפרסה השסועה את חמול ואת הארנבת ואת השפן כי מעלה גרה המה ופרסה לא הפריסו טמאים הם לכם: דברים יז, ז
8. את ה' אלהיך תירא ואתו תעבד ובשמו תשבוע: דברים ו, יג
9. אלה הטמאים לכם בכל השרץ כל הנגע בהם במתם יטמא עד הערב: ויקרא יא, לא
10. רק בכל אות נפשך תזבח ואכלת בשר כבדכתי' ה' אלהיך אשר נתן לך בכל שערך הטמא והטהור יאכלנו כצבי וקאיל: דברים יב, טו
11. ודי חלב עזים ללחמך ללחם ביתך וחייתם לנערוותיך: משלי כז, כז
12. ואת עשרת חריצי החלב האלה תביא לשור האלף ואת אחיד תפקד לשלום ואת ערבתם תקח: שמ"א יז, יח
13. וארד להצילו מיד מצרים ולהעלתו מן הארץ ההוא אל ארץ טובה ורחבה אל ארץ זבת חלב ודבש אל מקום הפנעני והחתי והאמרי והפרזי והחוי והיבוסים: שמות ג, ח
14. הוי כל צמא לכו למים ואשר אין לו כסף לכו שברו ואכלו ולכו שברו בלוא כסף ובלוא מחיר יין וחלב: ישעיהו נח, א

- I status of animals which bear young that look like another species
- a For purposes of **כדושת בכור**: if a cow bears a donkey-looking animal or a jenny bears a horse-looking animal – פטור
 - i Reason: double mention of פטר חמור (vv. 1, 2) → both mother and young must look like חמור
 - b For permission to be eaten: if a בהמה טהורה gives birth to a טמאה-looking young – מותר
 - i But: a טמאה that births a טהורה-looking animal – אסור
 - ii Rule: that which comes out of a טהורה is טהור; that which comes out of a טמאה is טמא
- II Analysis of our מדרש הלכה (פטר חמור: פטר חמור) as against basis for ביה – בכור בהמה טהורה must look like mother
- a However: if it has some similarity to mother it is **חייב**, based on אך (ibid)
 - b **דב יהודה**: source is v. 3, בכור must look like שור etc.
 - i But: in our משנה פט"ח was used for פרה
 - ii Answer: **ברייטא** follows ריה"ג, who maintains that the תורה established principle re: **קדשי מזבח** and applies to **בדה"ב**
 - 1 Whereas: our **תנא** holds that it was taught in re **קדושת דמים** and we apply it to **קדושת מזבח**
 - c Our **תנא** uses v. 3 to teach that **אימורי בכור** are burnt and we justify each of **שור**, **כבש** and **עז**
 - i **שור**: couldn't inform the others, as it has the largest **נסכים**
 - ii **כבש**: couldn't inform the others, as it has the fatted tail
 - iii **עז**: couldn't inform the others, as it is used for **חטאת** for **עז**
 - 1 And: we couldn't even infer one from two
 - 2 **שור**: couldn't be inferred from **עז** and **כבש**, as they (alone) are used for **פסח**
 - 3 **כבש**: couldn't be inferred from **עז** and **שור**, as they (alone) are used for **חטאת צבור**
 - 4 **עז**: couldn't be inferred from **שור** and **כבש**, as they have great gifts to **מזבח** (**שור**, **נסכי שור**, fatted tail of **כבש**)
 - iv **דיה"ג**: if so, could just say **שור**, **כבש** and **עז** – the addition of **בכור** before each teaches that **בכור** must look like **אם**
 - d **דיה"ג** uses vv. 1-2 to teach, in spite of v. 4, that only **פטרי חמורים** – and no other טמאה – require **פדין**
 - i And: second mention blocks possibility that other בהמות טמאות have **פדין** – but don't require **שה**
 - ii Challenge (**ר' אחאי**): had it said **פט"ח** once, we would have reasoned it to be **הכלל** ללמד, דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד
 - 1 Which would then: inform that all בהמות טמאות have **פדין** בשם;
 - 2 Now: that it says **פט"ח** twice, the second one takes the **שה** away from other טמאות – but still need **פדין**
 - 3 Answer: if so, let it say **חמור** (alone) the second time – without **"פט"**
 - 4 Rather: the double mention of **פטר חמור** completely excludes other טמאות
 - iii **תנא דידן** learns exclusion of other animals from **כלל ופרט** (v. 5)
 - 1 **דיה"ג** maintains that **פטר** breaks up semantic flow → **כלל ופרט** no
 - 2 **דיה"ג** reconnects them (**וישה**) **דיה"ג**
 - (a) **דיה"ג** let it omit **פטר** and the **וי"ו**
 - (b) **דיה"ג** it had to separate **בכור בהמה טהורה** (קדושת הגוף) from **בכור בהמה טמאה** (קדושת דמים) – then to connect them via the **וי"ו**

III Question posed: expanding on “wrong birth”

- a *If*: a פרה birthed a donkey-looking calf with some סימנים חמורי or not?
- i *background*: the משנה rules that if a ewe births a goat-looking animal, exempt, but if there are some סימנים חייב
- ii *lemma1*: there, both רץ and רחל are טהורה and have קדושת הגוף בבכורה; here, 1 is קדושת הגוף, the other פטור → דמים
- iii *lemma2*: both פרה and חמור have קדושת בכורה → חייב
- 1 *if*: we accept lemma2, what if a חמור birthed a horse-looking foal (w/some סימנים)?
- 2 *Lemma1*: the other (horse) is not קדוש בבכורה → פטור
- 3 *Lemma2*: they are both בהמה טמאה → חייב
- (a) *If*: we accept lemma2, what if a פרה birthed a horse-looking calf (w/some סימני פרה)?
- (b) *Lemma1*: 1 has קדושת הגוף, the other has nothing → פטור
- (c) *Lemma2*: the fact that it looks a bit like a פרה is sufficient
- (i) *Proposed solution*: חייבת – סימנים – if a טמאה births a טהורה-looking young w/some סימנים
1. *Assumption*: doesn't this mean our case – פרה birthing a horse-looking calf?
2. *Rejection*: it is a פרה birthing a donkey-looking calf
- (ii) *Proposed solution*: פטור – סימנים – if a חמור births a חמורish calf, or a פרה births a פרהish foal
1. *And*: if it has some סימנים like the mother – חייב
2. *Assumption*: this last clause applies to both
3. *Rejection*: only applies to the first case – פרה birthing a donkey-like calf (w/סימנים)
- a. *Challenge*: why introduce the 2nd case at all? To exempt? This should be obvious:
- i. *If*: a cow birthing a donkey-looking young w/o סימנים is exempt
- ii. *Then certainly*: a donkey birthing a horse-looking foal w/o סימנים is exempt
- b. *Answer*: the exemption was needed; unlike 1st case, where the mother has horns and split hooves and the young has no horns and cloven hooves; here they are similar – קמ"ל

IV Analyzing 2nd clause in משנה – permissibility of eating these “wrong” animals

- a Question: why did the rule need to be added (...שהיוצא...)?
- b Answer: it is just a mnemonic – to focus on identity of mother, not young
- c Source: v. 6 implies that there is a מעלה גרה ומפריס פרסה that you may not eat – טמא born of טהור
 - i Challenge: perhaps it is the opposite – טמא whose mother is טהורה? – and verse alludes to mother
 - ii Response: identifying גמל in verse → only גמל is טמא, not a טמא born of a טהורה
 - 1 Dissent: ר"ש - source is vv. 6-7; repeated mention of גמל – whether it is born of a גמלה or of a פרה
 - 2 דבנ. use 2nd גמל to prohibit its milk
 - (a) ש"ש prohibition of milk is from "את הגמל"
 - (i) דבנ. do not interpret the word את (per story w/העמסוני/ר"ע and v. 8)
- d Question: without גמל (or את הגמל), we would have permitted חלב טמאה? Why not invoke הטמאים (v. 9)?
 - i Answer: קמ"ל – מותר is חלב דטמאה → דם as it is transformed, as it is חידוש, as it is טהור
 - ii Challenge: there is an opinion that it doesn't come from transformed דם – why the need for הגמל?
 - 1 Answer: קמ"ל → אבר מן החי is still חידוש – that it's not חלב דטהור
- e Challenge: what is purpose of שפן, ארנבת and חזיר being repeated (יד ויקרא and יא)?
 - i Answer: animals area repeated for שסועה; birds for ראה
 - ii Challenge: perhaps that is the reason for גמל גמל as well – and not our דרשה
 - 1 Answer: wherever we can identify a more detailed דרשה, we will

V Investigation: source for permission to drink חלב טהורה

- a *Proposal*: since the תורה forbade בִּבְחָבִיב milk must be מותר
 i *Rejection*: perhaps איסור is extension to הנאה (and, לר"ש – for בישול)
 b *Proposal*: v. 10 prohibits חלב פסוה"מ → חלבו is permitted
 i *Rejection*: perhaps that is just a היתר הנאה (re: פסוה"מ – אסור בהנאה as well)
 c *Proposal*: v. 11 lauds selling חלב
 i *Rejection*: perhaps that is only for doing business, not for drinking
 d *rather*: v. 12 describes דוד as bringing cheese to his brothers at the front
 i *Rejection*: perhaps that was also for business
 ii *Block*: people don't conduct business at the front
 e *alternatively*: v. 13 – אי"י is lauded as זבת חלב ודבש; wouldn't be praised for producing איסור
 f *alternatively*: v. 14 directs people to go eat...wine and milk!